

Kat. č. 2 Císař Fridrich I. povoluje vévodovi Vladislavovi nosit o svátcích čelenku, 1158.

1.

Český stát za panování Přemyslovců

2)

Císař Fridrich I. povoluje vévodovi Vladislavovi nosit o svátcích čelenku.

Řezno, 1158, 18. ledna, orig., pergamen, latinsky, přitíštěna pečeť vydavatele, 65x 40 cm.

AČK, inv. č. 1

Římský císař Fridrich I. (Barbarossa) povolil českému vévodovi Vladislavovi a jeho nástupcům nosit čelenku (circulum) o svátcích, kdy císař nosí korunu (tj. o Narození Páně, velikonocích a letnicích) a o svátku sv. Václava a sv. Vojtěcha. Rovněž mu povolil vybírání poplatku z Polska. Vladislav získal později od císaře také královský titul, dostal se však svou politickou orientací do úzké závislosti na něm. Po jeho smrti pak spory mezi Přemyslovci císaři umožnily zasahovat do českých vnitřních záležitostí. Listina je nejstarším dochovaným dokumentem z fondu Archiv České koruny, národní kulturní památky, jehož kmenové jádro tvoří listinný archiv středověkých českých králů a českého státu.

Ed.: Codex diplomaticus Bohemiae. I., Praha 1904 – 1907, č. 180, s. 176 – 178.

Č. exp. 16

D. Čumlivski

3)

Tak zvaná Zlatá bula sicilská.

Basilej, 1212, 26. září, orig., pergamen, latinsky, přivěšena zlatá bula (pečeť) vydavatele, 46 x 28 cm.

AČK, inv. č. 2

Přemysl Otakar I. dokázal obratnou zahraniční politikou, využívající politické situace v Evropě, postupně prosadit zájmy českého státu a natrvalo jej zbavit předchozí závislosti na římské říši. Tzv. Zlatou bulou sicilskou potvrdil římský král Fridrich II. českému králi a jeho nástupcům dědičnou královskou hodnost (beze všech platů), svobodnou domácí volbu panovníka a celkově zajistil vnitřní suverenitu státu. Povinnosti českého krále vůči říši měly jen formální povahu. Dědičná královská hodnost zdůrazňovala mimořádné postavení českého krále a státu v rámci římské říše a podstatně zvýšila prestiž českého panovníka v zahraničí. Byla výrazem mocenského vzestupu českého státu ve střední Evropě.

Ed.: Codex diplomaticus Bohemiae. II., Praha 1912, č. 96, s. 93 – 94.

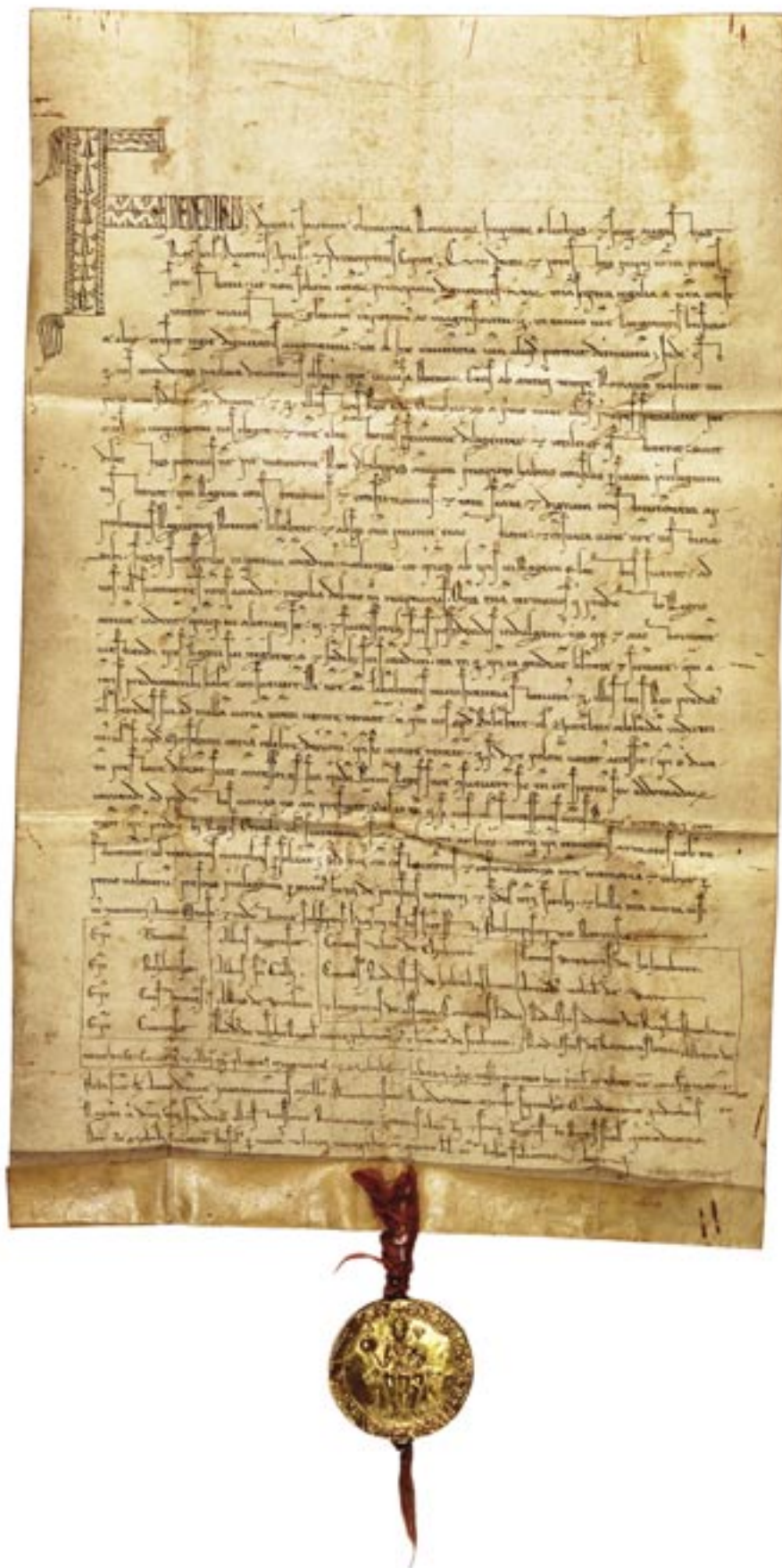
Lit.: Žemlička, J.: Zlatá bula sicilská. Slovo k historii 11, Praha 1987.

Č. exp. 2

D. Čumlivski

Kat. č. 3 Zlatá bula Fridricha II. jako sicilského krále. Pečeť.

Kat. č. 3 Tak zvaná Zlatá bula sicilská, 1212. Listina.

4)

**Konfirmace privilegia papeže Jana XV.
ze dne 31. května 993.**

Praha, 1224, 24. července, orig., pergamen, latinsky,
45 x 56 cm, přivěšeno 5 pečetí (3. pečeť – zlatá bula
Přemysla Otakara I.).

ŘBB, inv. č. 10, KP č. 55

Majetek Arciopatství v Břevnově.

Český král Přemysl Otakar I. potvrzuje na žádost břevnovského opata Dluhomila inserované privilegium papeže Jana XV. Papež jím udělil břevnovskému opatu Anastasiovi a jeho nástupcům právo nosit pontifikálie a zaujmát mezi klérem první místo po pražském biskupovi, ustanovil klášter hlavou všech benediktinských klášterů v Čechách, přijal jej pod ochranu papežské stolice a potvrdil jeho statky.

K listině přivěšuje svou pečeť jako první zleva olomoucký biskup Robert, jako druhý pražský biskup Pelhřim. O významu listiny svědčí přivěšení zlaté buly Přemysla Otakara I., který nechává přivěsit i svou pečeť královskou (čtvrtá zleva). Pátou pečeť přivěšuje plzeňský a budyšínský vévoda Václav.

Ed.: Codex diplomaticus Bohemiae. II., Praha 1912,
č. 259, s. 248 – 250.

Lit.: Friedrich, G.: O privilegii papeže Jana XV. daném roku 993 klášteru Břevnovskému. Český časopis historický, 11, 1905, s. 12 – 21.

Č. exp. 21

J. Křečková

5)

**Románské pečetidlo svatojiřského kláštera
benediktinek na Pražském hradě.**

Praha, 1. pol. 13. stol., orig., latinsky,
průměr 75,8 mm, bronz.

Typáře, inv. č. 970

Nejstarší klášter na českém území vznikl současně s pražským biskupstvím na začátku vlády knížete Boleslava II. (972 – 999), a to při bazilice sv. Jiří uprostřed Hradu. Šlo o ženský klášter benediktinského řádu, který měl po celou dobu své existence mimořádné postavení, vyplývající z úzké vazby k panovníckému dvoru, a jeho abatyše se účastnily korunovací českých královen. Po zrušení kláštera císařem Josefem II. v roce 1782 připadlo vzácné původní románské pečetidlo s vyobrazením sv. Jiří státu.

Lit.: Vilímková, M. – Kašička, F.: Tisíciletí Jiřského kláštera na Pražském hradě. Památky a příroda, 36/1, 1976, s. 533 – 541.

Č. exp. 22

P. Sedláček

6)

Pečeť zemského soudu Českého království.

Praha, 1508, orig., latinsky, průměr 93 mm,
otisk pečetidla v červeném vosku chráněný miskou.
AČK, inv. č. 1860

Kat. č. 4 Zlatá bula Přemysla Otakara I., 1224. Avers panovník, revers sv. Václav.

Kat. č. 6 Pečeť zemského soudu Českého království, 1508.

Během druhého desetiletí vlády krále Přemysla Otakara II. (1253 – 1278) se na Pražském hradě konstitoval zemský soud, určený k projednávání záležitostí svobodných obyvatel Českého království, v první řadě šlechticů. Byl považován za nejvýznamnější soudní instituci v zemi a od počátku užíval pečetidlo s vyobrazením svatého Václava, který drží v ruce nápisovou pásku s latinským textem „pohání k soudu“, protože se uplatňovalo především při předvolávání potenciálních provinilců.

Lit.: Burdová, P.: Příběh pečetidla zemského soudu. Archivní časopis, 49, 1999, s. 1 – 11.

Č. exp. 24

P. Sedláček

7)

Zajištění míru mezi uherským a českým králem.

U Bratislavy, 1271, 2. července, orig., pergamen, latinsky, přivěšeno 6 pečetí, 19,5 x 36,5 cm.

AČK, inv. č. 19

Listina se týká expanzivní politiky krále Přemysla Otakara II., jeho soupeření s uherským králem o převahu ve střední Evropě. Pochází z doby Přemyslova největšího mocenského vzestupu. Souvisela s vítězným tažením českého vojska do Uher na jaře roku 1271. Zástupci uherského krále Štěpána – kaločský arcibiskup Štěpán a pět dalších uherských biskupů, se touto listinou slavnostně zavázali, že učiní mimořádná opatření, aby jejich král dodržel mírové smlouvy, jež budou sjednány mezi ním a českým králem. Mír, uzavřený hned poté, přinesl Přemyslovi mimo jiné uznání jeho nároků na Štýrsko, Korutany, Kraňsko a vindickou marku.

Ed.: Codex diplomaticus Bohemiae. V/2, Praha 1981, č. 635, s. 245 – 247.

Lit.: Žemlička, J.: Století posledních Přemyslovců (Český stát a společnost ve 13. století). Praha 1986.

Č. exp. 23

D. Čumlivski